

Nové možnosti rozvoje vzdělávání na Technické univerzitě v Liberci

Specifický cíl A3: Tvorba nových profesně zaměřených studijních programů

NPO_TUL_MSMT-16598/2022

Předmět: Technická dokumentace

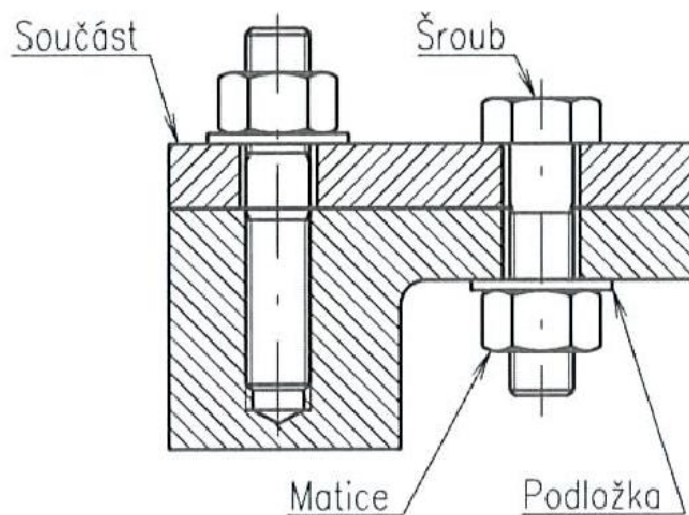
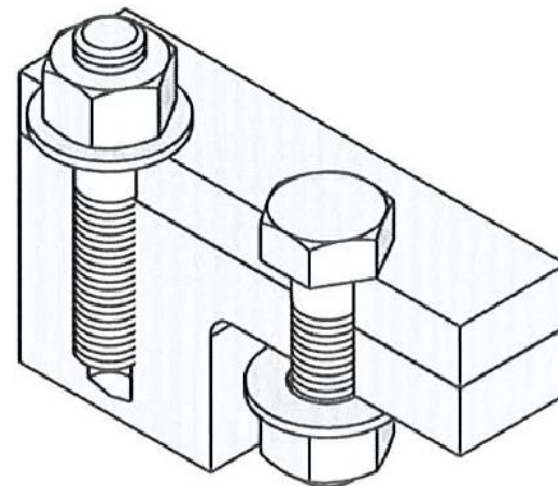
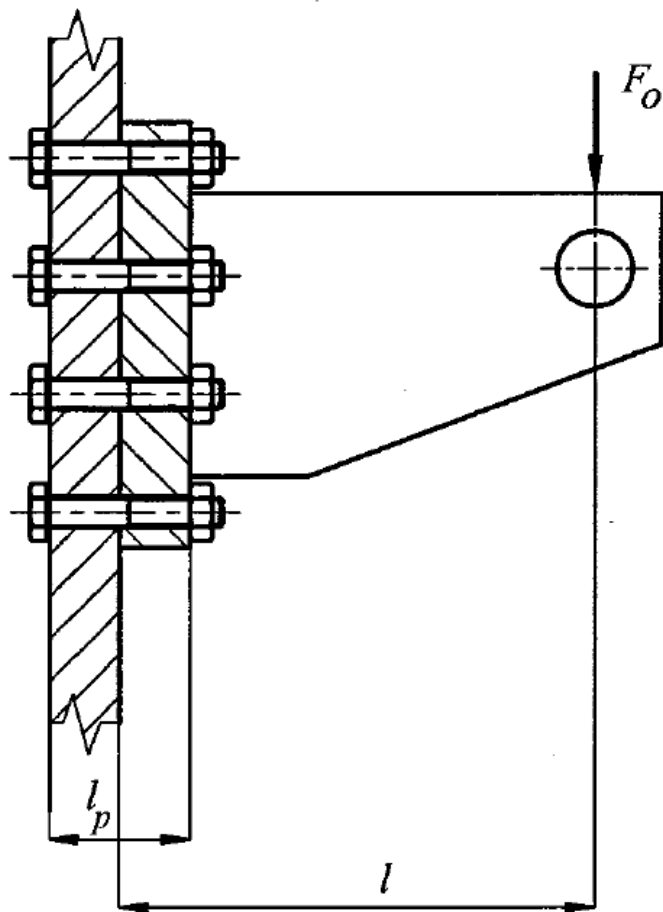
Přednáška č. 8: Šroubové spoje, pojistné a těsnicí prvky

Ing. Radka Jírová, Ph.D.

Šroubové spoje

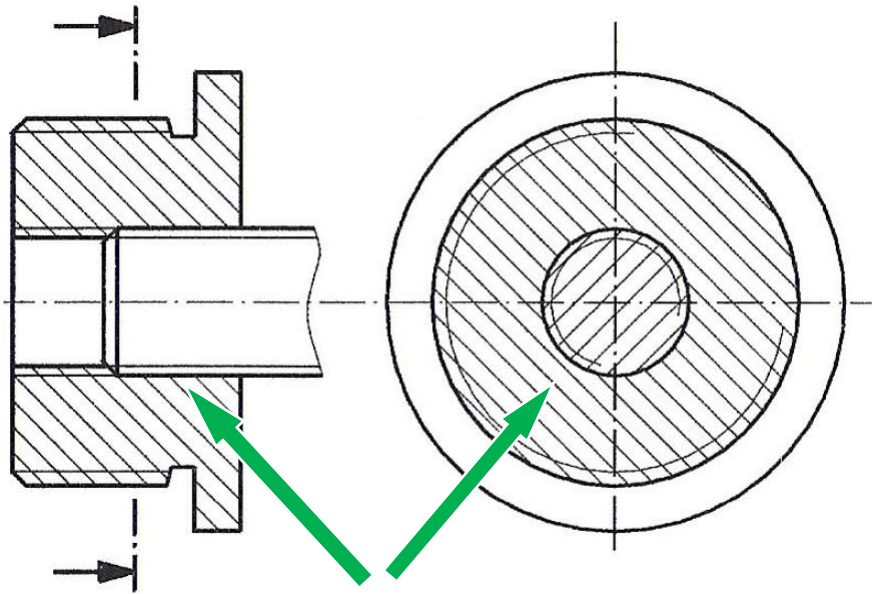
Rozebíratelný spoj realizovaný závitem

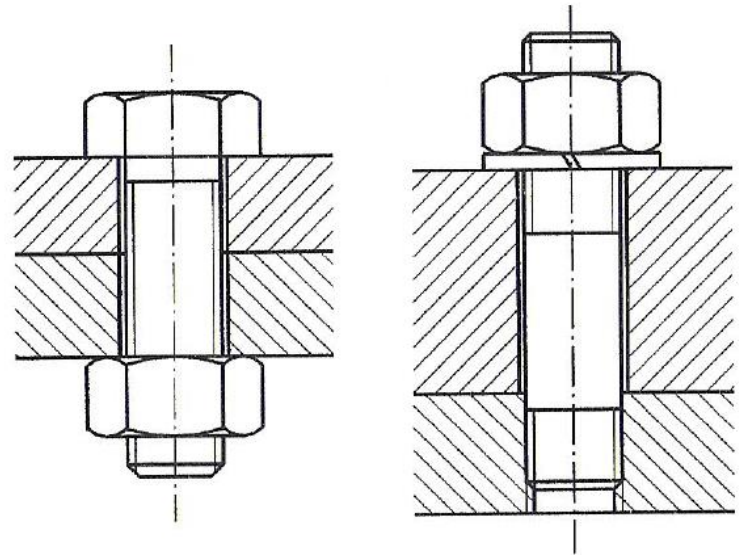
Zobrazení závitového spoje

Podélný a příčný řez

Zobrazuje se
vnější závit

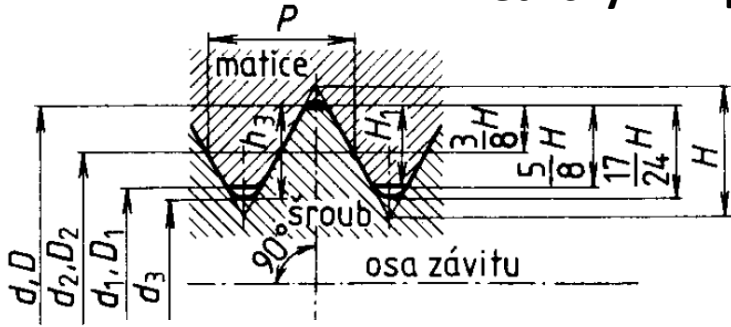
✘ Šroub, matice a podložka se
obvykle nezobrazují v řezu

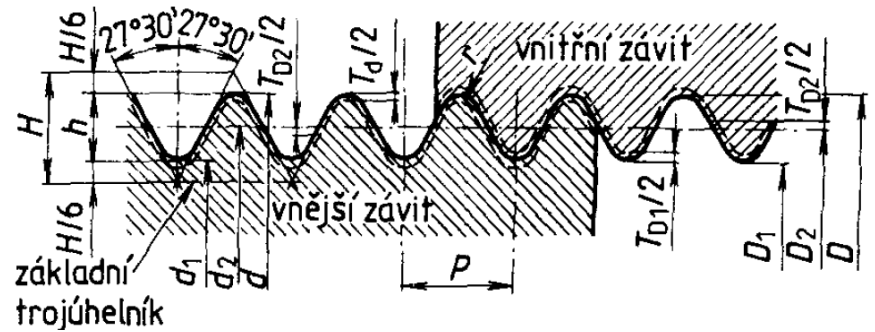

Typy závitů

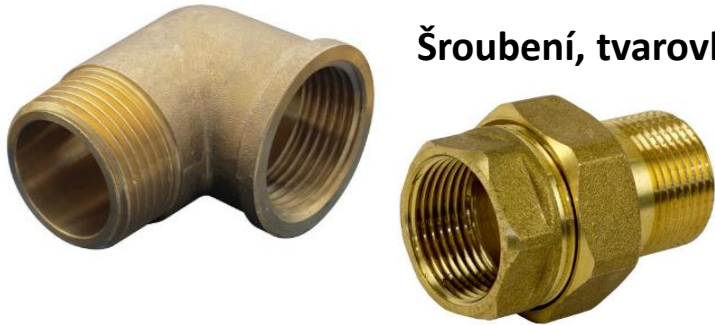
Metrický – M [mm]

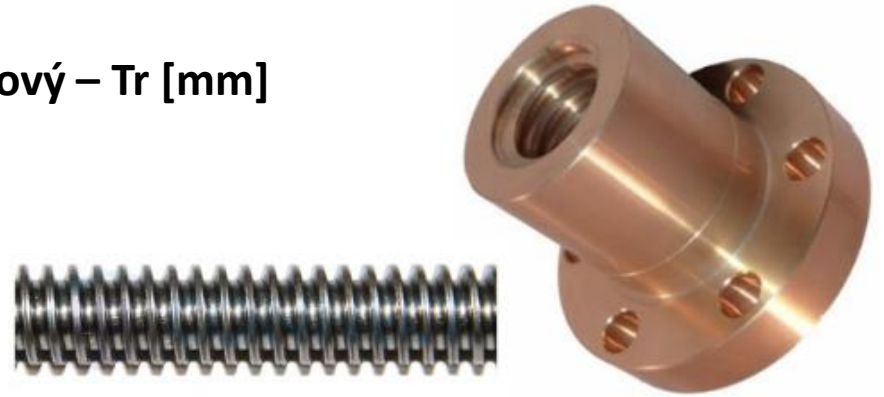
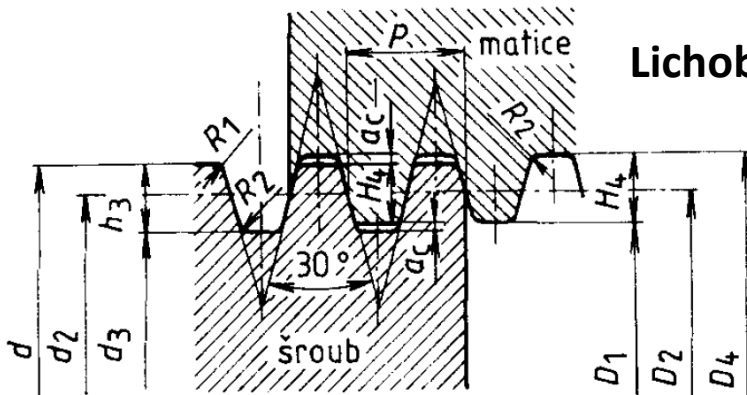
Trubkový – G [“]

Šroubení, tvarovky

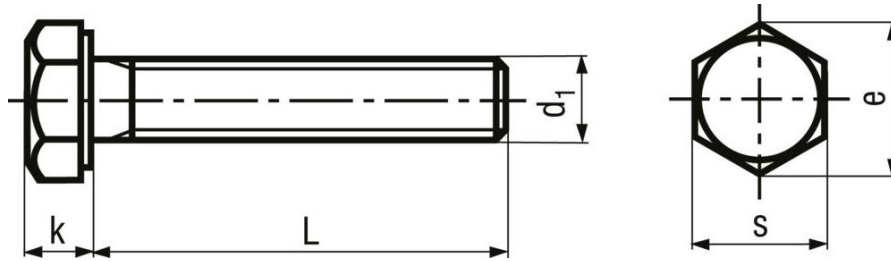
Lichoběžníkový – Tr [mm]

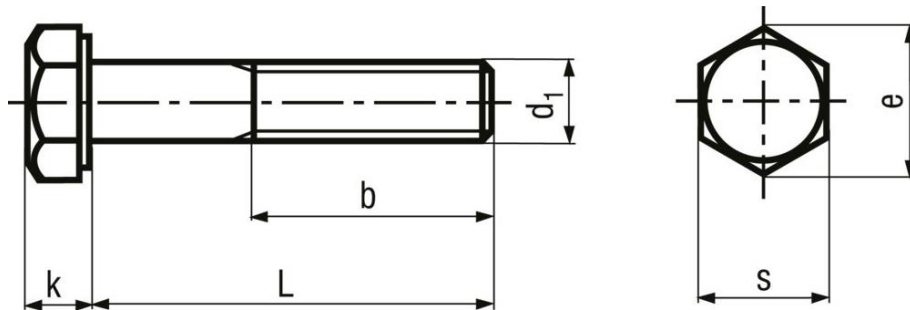

Šrouby s metrickými závit

Šroub se šestihrannou hlavou – ČSN 02 1103, DIN 933, ISO 4017

Šroub se šestihrannou hlavou – ČSN 02 1101, DIN 931, ISO 4014

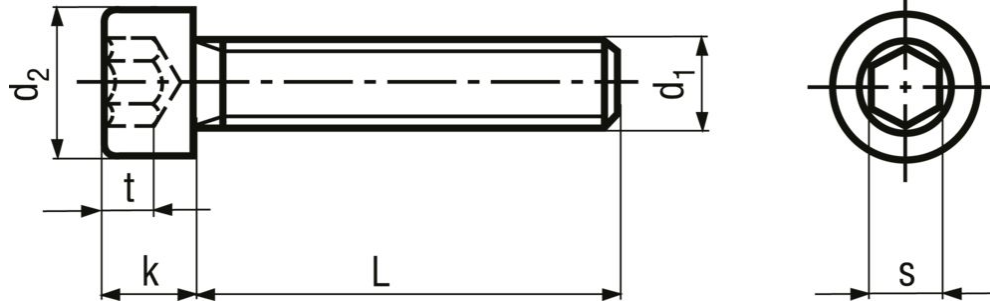

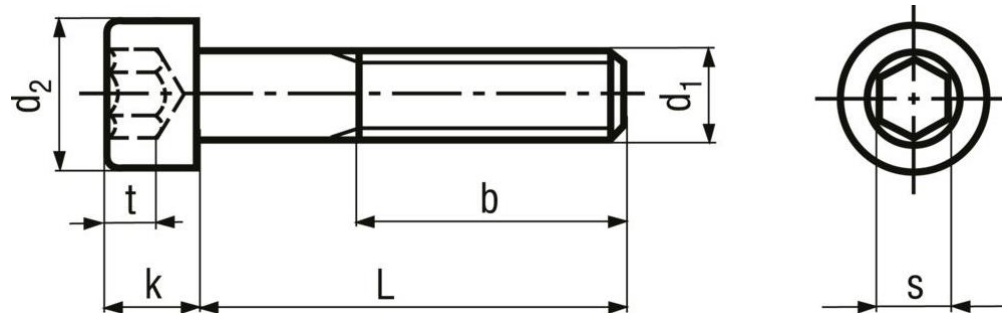
Šrouby s metrickými závit

Šroub s válcovou hlavou a vnitřním šestihranem
– ČSN 02 1143, DIN 912, ISO 4762

Závit k hlavě

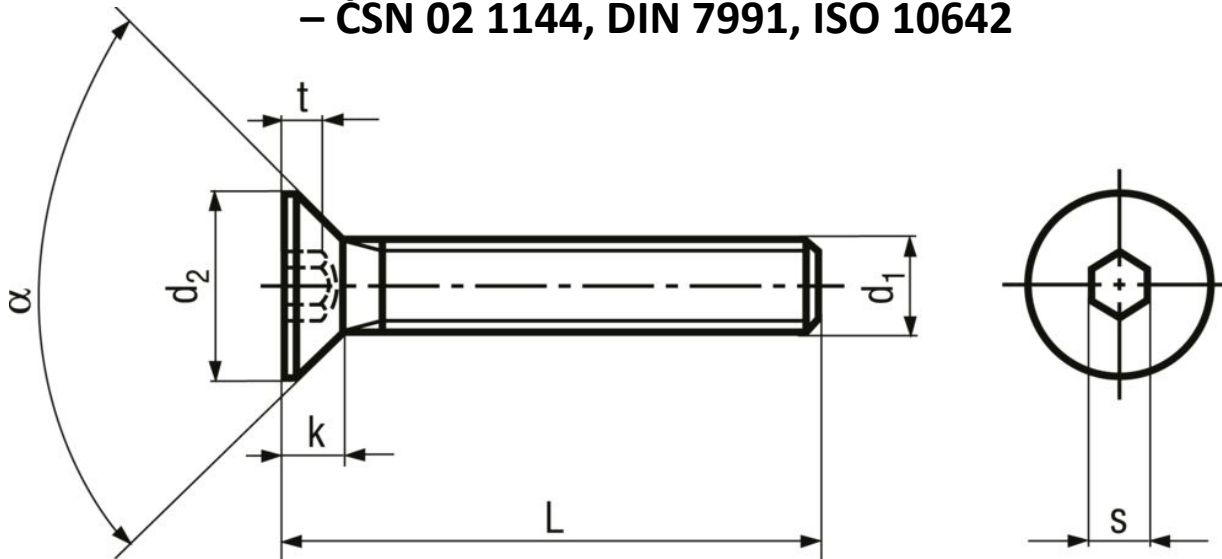
Částečný závit

Šrouby s metrickými závity

Šroub se zápuštnou hlavou a vnitřním šestihranem
– ČSN 02 1144, DIN 7991, ISO 10642

Označení

- M20 – závit M20 se základní roztečí 2,5
- M20x2 – závit M20 s jemnou roztečí 2
- M20-LH – závit M20 s levým smyslem stoupání

Šrouby s metrickými závitů

Pevnostní třídy – šrouby z pevnostní oceli

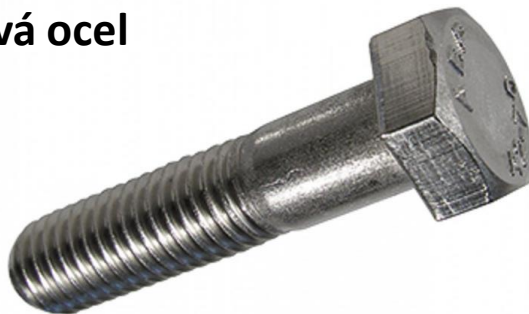
Pevnostní třída	3.6	4.6	4.8	5.6	5.8	6.8	8.8		9.8	10.9	12.9
							≤M16	>M16			
Pevnost v tahu R_m jmen. [MPa]	300	400	400	500	500	600	800	800	900	1 000	1 200
Pevnost v tahu R_m min. [MPa]	330	400	420	500	520	600	800	830	900	1 040	1 220

Materiál a povrchová úprava

- Pevnostní ocel

- Bez povrchové úpravy
- Pozinkovaný
- Černěný

- Nerezová ocel

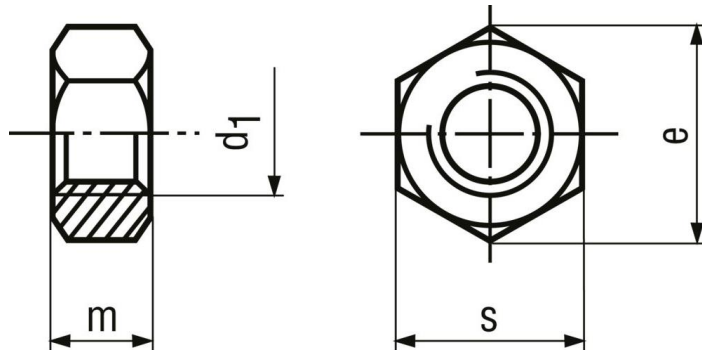

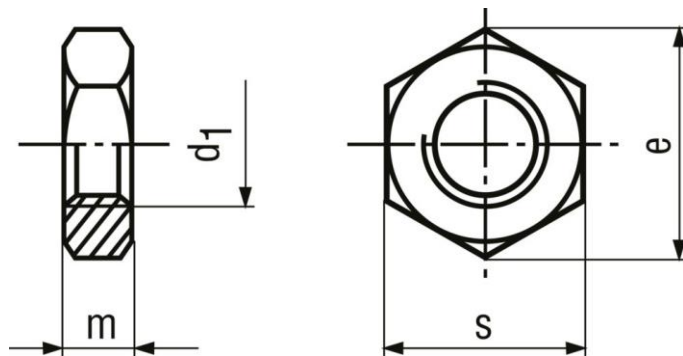

Matice s metrickými závit

Matice šestihranná – ČSN 02 1401, DIN 934, ISO 4032

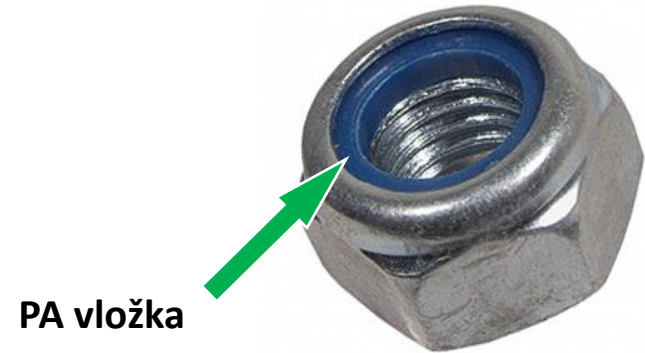
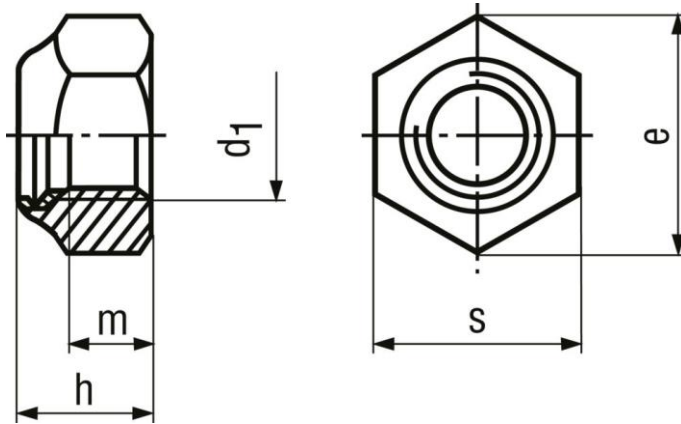
Matice šestihranná nízká – ČSN 02 1403, DIN 939, ISO 4035

Matice s metrickými závit

Matice pojistná šestihranná – ČSN 02 1492, DIN 985, ISO 10511

Označení

- M20 – závit M20 se základní roztečí 2,5
- M20x2 – závit M20 s jemnou roztečí 2
- M20-LH – závit M20 s levým smyslem stoupání

Malice s metrickými závitmi

Pevnostní třídy – matice z pevnostní oceli

Pevnostní třídy matice	Příslušný šroub		
	Pevnostní třídy	Rozsah velikostí	
4	3.6 4.6 4.8	>M16	
5	3.6 4.6 4.8	≤M16	
	5.6 5.8	≤M39	
6	6.8	≤M39	
8	8.8	≤M39	
9	9.8	≤M16	
10	10.9	≤M39	
12	12.9	≤M39	

Materiál a povrchová úprava

- Pevnostní ocel
  - Bez povrchové úpravy
  - Pozinkovaný
  - Černěný

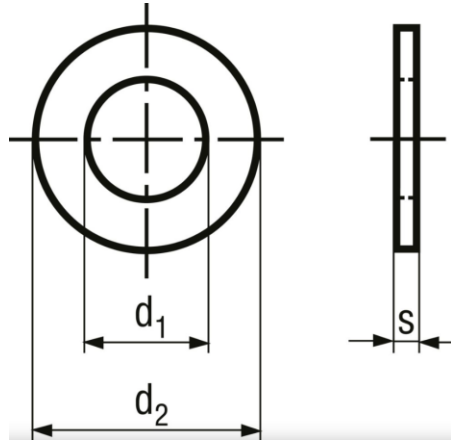
- Nerezová ocel

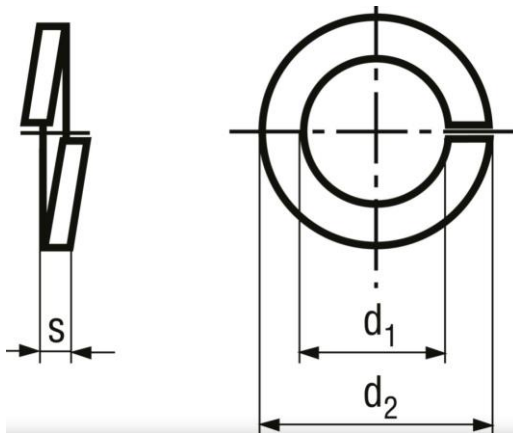

Podložky šroubových spojů s metrickými závity

Podložka plochá – ČSN 02 1702, DIN 125, ISO 7089

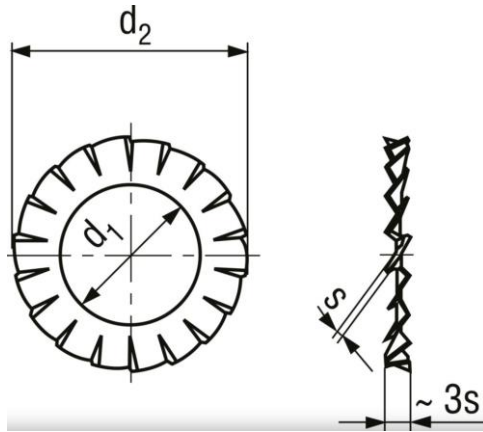
Podložka pružná – ČSN 02 1741, DIN 127

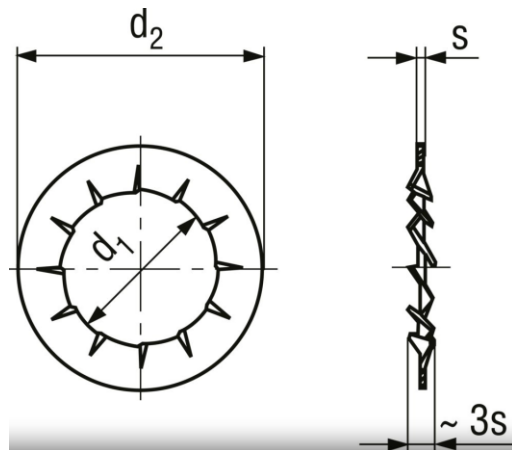

Podložky šroubových spojů s metrickými závity

Podložka vějířová s vnějšími zuby – ČSN 02 1745, DIN 6798

Podložka vějířová s vnitřními zuby – ČSN 02 1745, DIN 6798

Podložky šroubových spojů s metrickými závity

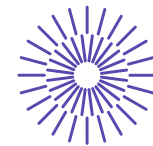
Označení

- 22mm – vnitřní průměr podložky, pro šroub se závitem M20

Materiál a povrchová úprava

- **Pevnostní ocel**
  - Bez povrchové úpravy
  - Pozinkovaný
  - Černěný
- **Nerezová ocel**

Šroubení s trubkovým závitem

Spojky

Tvarovky

Redukce

Maticice

Šroubení s trubkovým závitem

Použití

- Topné systémy
- Rozvody vody
- Pneumatické systémy
- Hydraulické systémy

Označení

- G3/4 – závit G3/4
- G3/4-LH – závit G3/4 s levým smyslem stoupání

Materiál

- Mosaz

- Litina

- Nerezová ocel

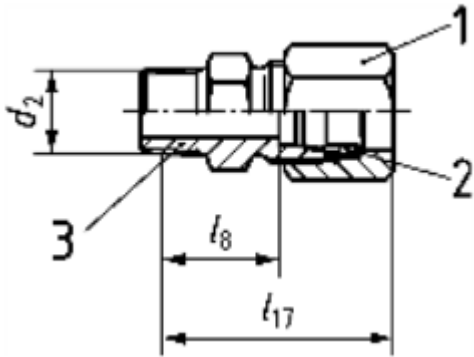

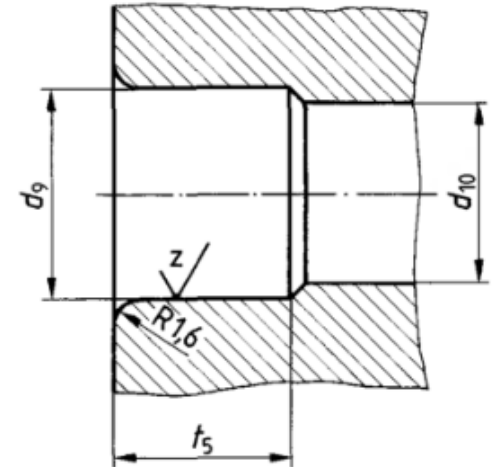
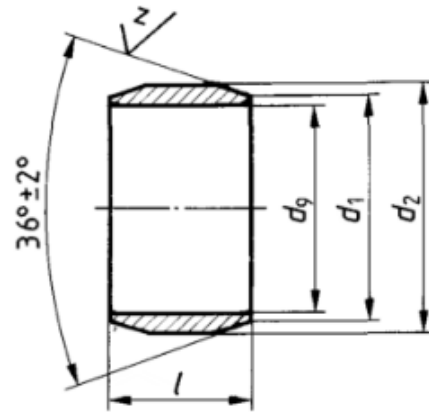
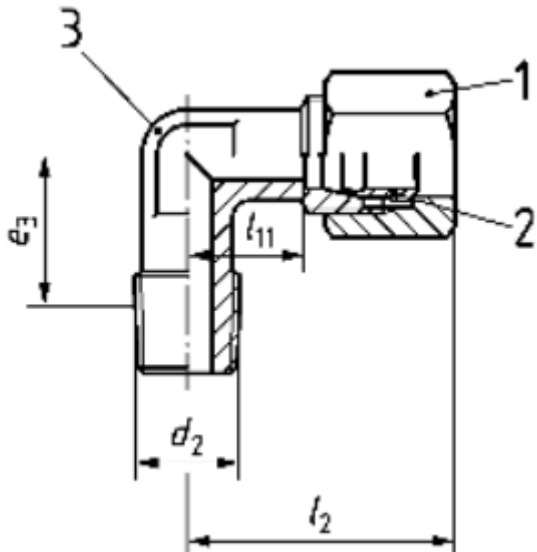
Šroubení s metrickým závitem

DIN 2353 – Šroubení pro vysokotlaké hydraulické systémy

DIN 3862 – Šroubení pro nízkotlaké hydraulické/pneumatické systémy

$$\sqrt{Rz\ 40} \quad \left(z/\sqrt{} = \sqrt{Rz\ 25\ \text{max.}} \right)$$

Trapézové tyče a matice s lichoběžníkovým závitem

Tyče

Matice

Materiál

- Pevnostní ocel
- Nerezová ocel

Materiál

- Bronz
- Pevnostní ocel
- Nerezová ocel

Použití

- Lineární mechanismy

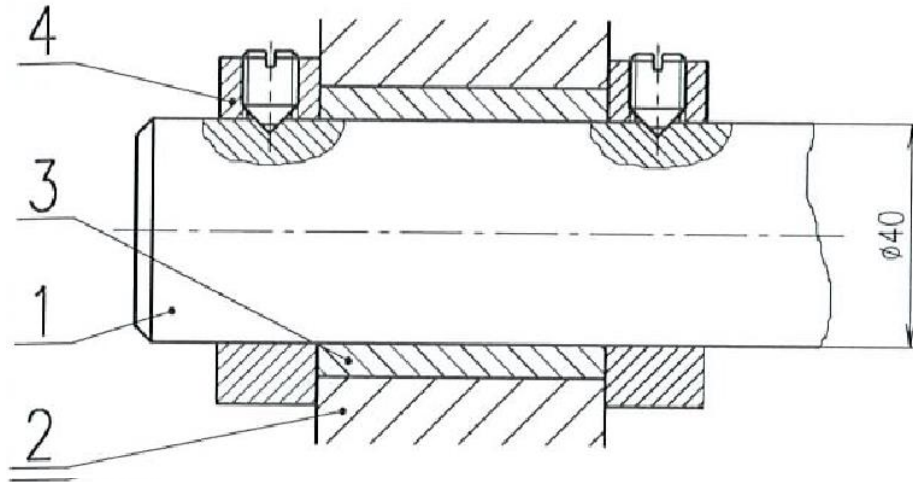
Označení

- Tr20x4 – Lichoběžníkový závit Tr24 s roztečí 4
- Tr20x4-LH – Lichoběžníkový závit Tr24 s roztečí 4 a levým smyslem stoupání

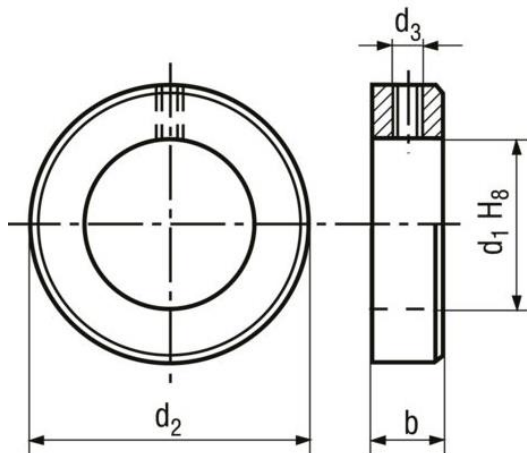

Pojistné prvky

Zajištění stavěcím kroužkem

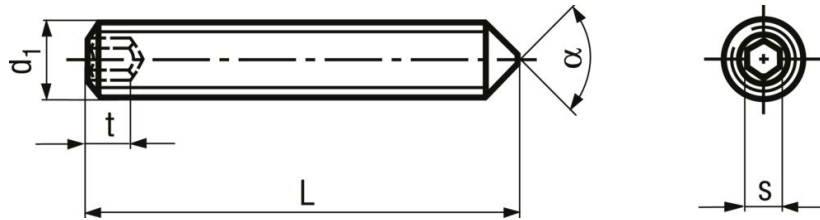
Stavěcí kroužek – ČSN 02 2910, DIN 705

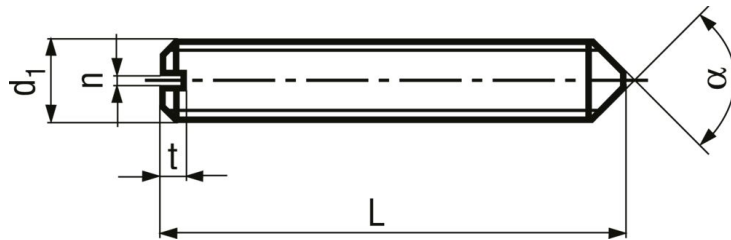

Pojistné prvky

Stavěcí šroub s vnitřním šestihranem – ČSN 02 1191, DIN 914, ISO 4027

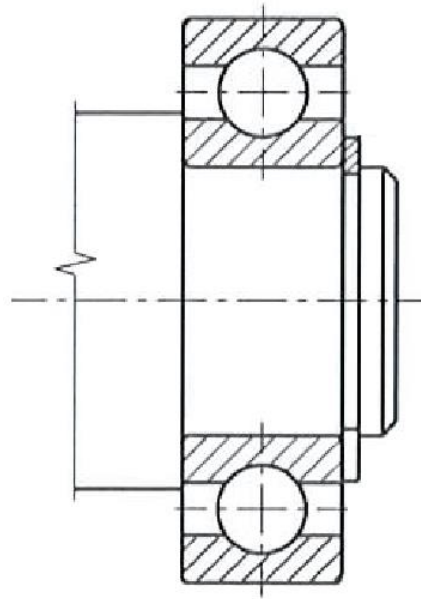
Stavěcí šroub s drážkou – ČSN 02 1185, DIN 553, ISO 7434

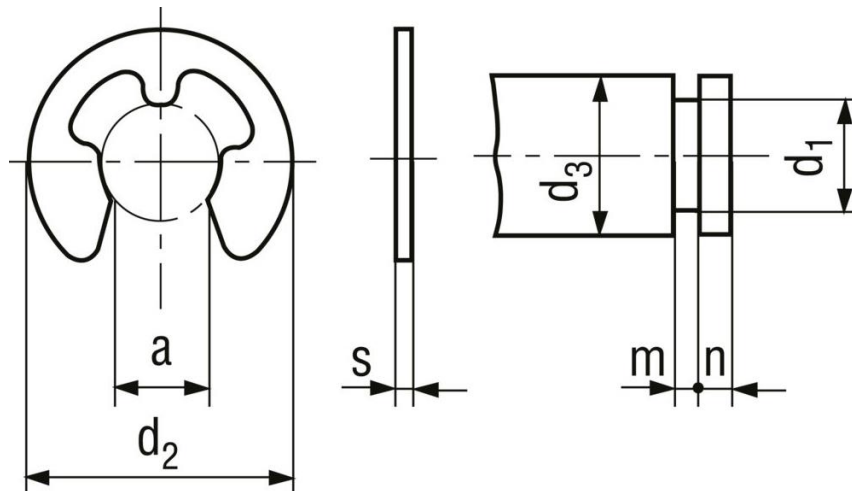

Pojistné prvky

Zajištění pojistným kroužkem

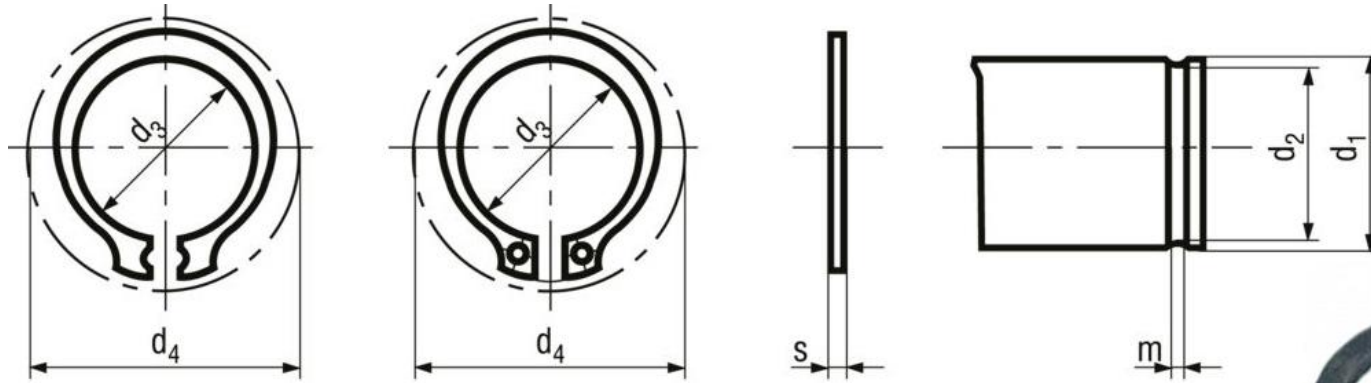
Pojistný kroužek pro hřídel – ČSN 02 2929, DIN 6799

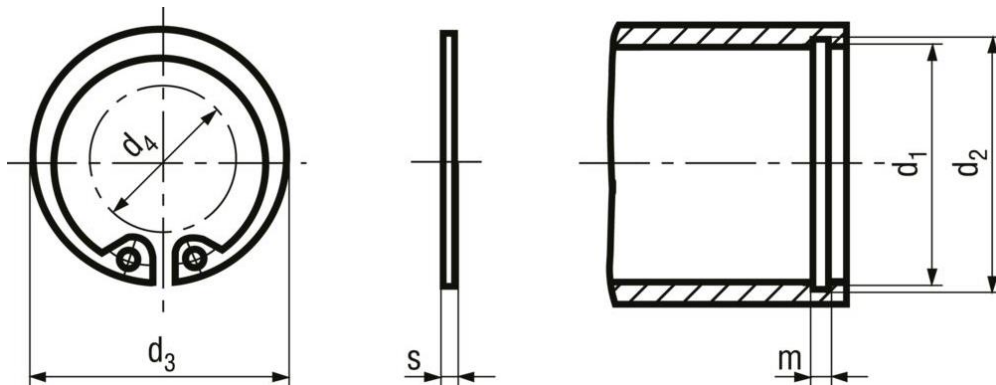

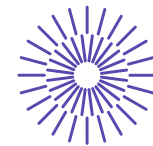
Pojistné prvky

Pojistný kroužek pro hřídel – ČSN 02 2930, DIN 471

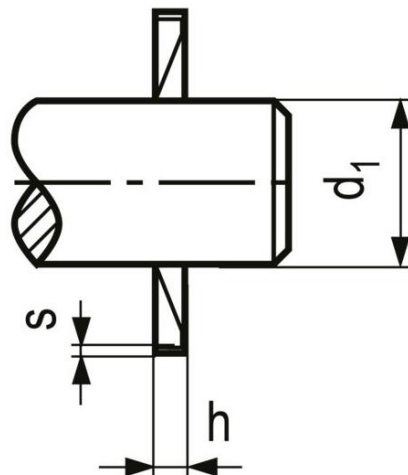
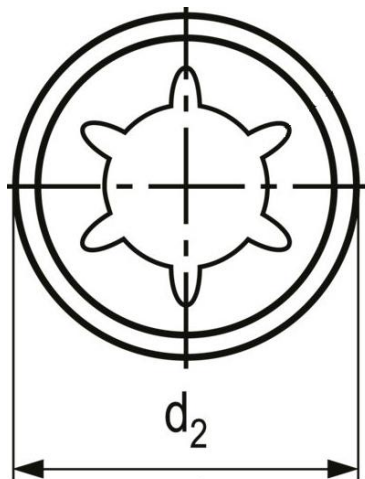
Pojistný kroužek pro díru – ČSN 02 2930, DIN 471

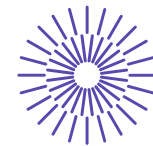

Pojistné prvky

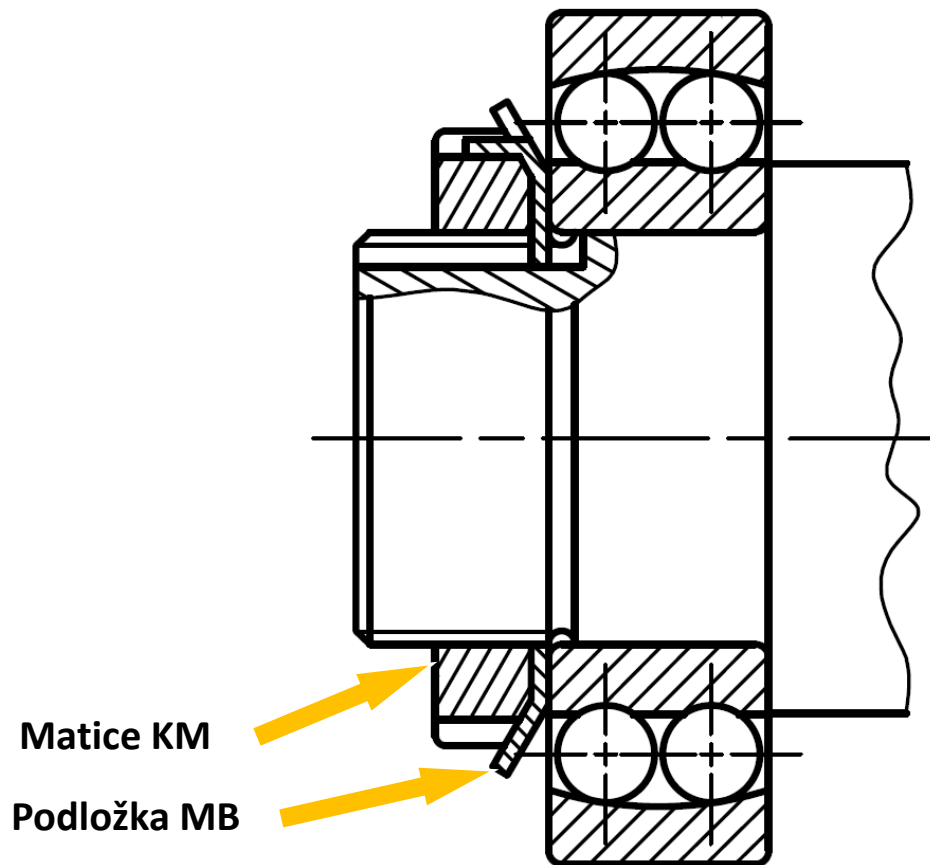
Pojistný kroužek pro hřídel – Starlock

Pojistné prvky

Zajištění ložisek maticí KM s podložkou MB

Pojistné prvky

Matice KM – ČSN 02 3630, DIN 981

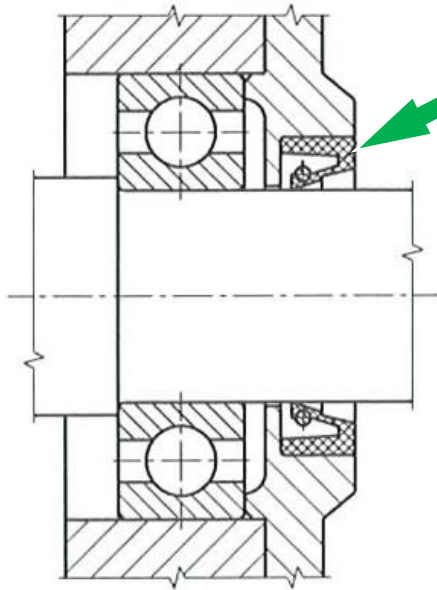
Podložka MB – ČSN 02 3640, DIN 5406

Těsnicí prvky

Hřídelová těsnění

Skutečné
zobrazení

Schématické zobrazení

Obecné

Obrys
tvaru
těsnění

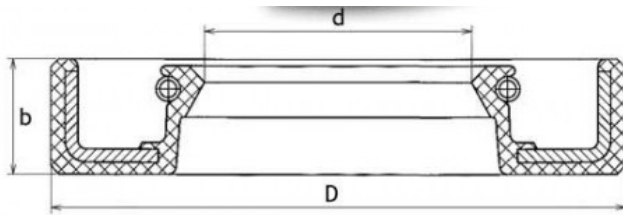
Směr
břitu
těsnění

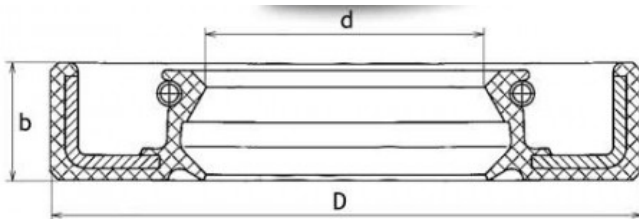

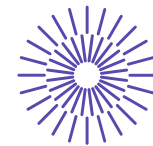
Těsnicí prvky

Hřídelový těsnicí kroužek – ČSN 02 9401, DIN 3760, ISO 6194

Hřídelový těsnicí kroužek s prachovkou – ČSN 02 9401, DIN 3760, ISO 6194

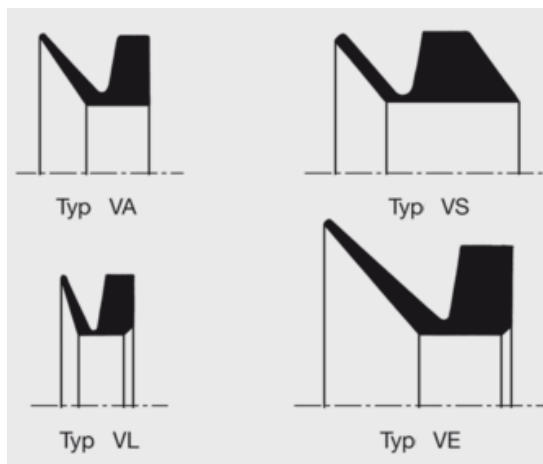

Těsnící prvky

Axiální hřídelové těsnění

V-kroužky

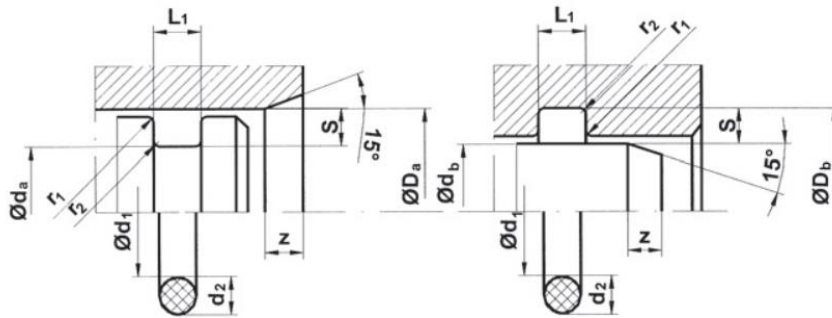

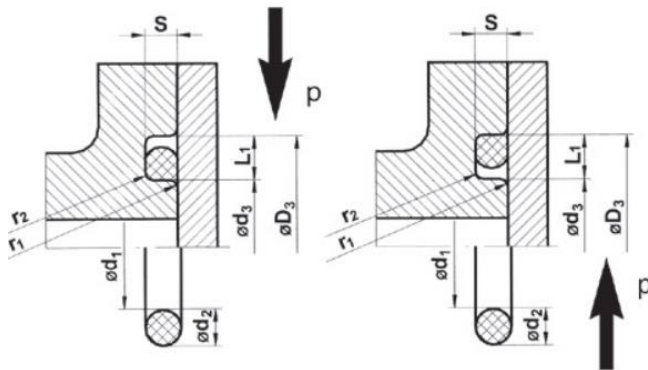
Těsnicí prvky

Statická těsnění „O-kroužky“ – ČSN 02 9281

Radiální uložení

Axiální uložení

Těsnicí prvky

Ucpávkové šňůry

Materiál

- NBR (butadien-akrylonitrilová pryž)
- FPM (fluorová pryž)
- MVQ (silikonová pryž)

Zdroje

- PUSTKA, Zdeněk. Základy konstruování: (tvorba výkresové dokumentace). Vydání 2. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-615-7
- KLETEČKA, Jaroslav a Petr FOŘT. Technické kreslení. 3. vydání. Brno: Computer Press, 2021. Učebnice. ISBN 978-80-251-5028-3
- LEINVEBER, Jiří a Pavel VÁVRA. Strojnické tabulky. 5. upravené vydání. Úvaly: Albra, 2011. ISBN 978-80-7361-081-4
- PEŠÍK, Lubomír. Části strojů, 1. díl. 4. doplněné vydání. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-573
- Briol s.r.o., www.briol.cz (2023)
- Sigma pumpy Hranice s.r.o., www.sigmashop.cz (2023)
- Prumex s.r.o., www.prumex.cz (2023)
- GMS hadice s.r.o., www.gms.cz (2023)
- Hennlich s.r.o., www.hennlich.cz (2023)
- Hostr Liberec s.r.o., www.hostr.cz (2023)
- Exvalos s.r.o., www.exvalos.cz (2023)